

Качалова В. С.

студент

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

Шинкаренко О. С.

студент

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

Науковий керівник: Ханова О. В.

кандидат географічних наук, доцент

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-333-3-28>

ЦИФРОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АФРИКАНСЬКОГО РЕГІОНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Цифровізація національних економік є актуальною темою сучасності з огляду на її важливість для структурної трансформації та сталого розвитку. Це сучасний механізм визначення рівня економічного розвитку і являє собою третю форму революції після сільсько-господарської та промислової революцій. Швидкий розвиток цифрових технологій і поява нещодавно п'ятої промислової революції (Індустрія 5.0) відіграють ключову роль у стимулюванні пошуку цифрової економіки в усьому світі з далекосяжними впливами практично на всю людську діяльність.

Конвенціоналізм і традиціоналізм швидко прокладають шлях до цифровізації, яка пропонує легші, кращі, економічно ефективніші та менш напружені способи роботи. Цифрові технології проникають практично в усі сектори економіки та суспільства, змінюючи способи здійснення продуктивної діяльності. Наприклад, технологія блокчейн зробила революцію у фінансовому секторі, робототехніка трансформує

діяльність у промисловому секторі, штучний інтелект покращує діяльність сфери послуг, механізація сільського господарства робить комерційне сільське господарство більш привабливим, а також платформи електронного урядування зміцнюють цифрову спроможність уряду виконувати свої конституційні обов'язки. Ці нові реалії продовжують спрощувати та перевизначати національні, регіональні та глобальні культури [1].

За очікуваннями Світового банку, цифровізація країн Африки може мати значний вплив на світову економіку. Зокрема, впровадження цифрових технологій буде сприяти збільшенню торгівлі між країнами Африки та іншими регіонами світу, а також збільшити інвестиції в економіку континенту [2].

У звіті ЮНКТАД про економічний розвиток в Африці за 2023 рік, розглядається потенціал континенту щодо перспектив провідної участі у глобальних ланцюжках поставок для високотехнологічних секторів, таких як автомобілі, мобільні телефони, відновлювані джерела енергії та охорона здоров'я [1].

Індекс цифрової конкурентоспроможності – це показник, який використовується для оцінки та порівняння рівня розвитку цифрових технологій та інфраструктури у різних країнах чи регіонах. ІЦК визначається на основі різних показників, що включають в себе доступ до Інтернету, швидкість Інтернет-з'єднання, розвиток інформаційних технологій, доступ до цифрових послуг, інновації в галузі цифрових технологій, та інше.

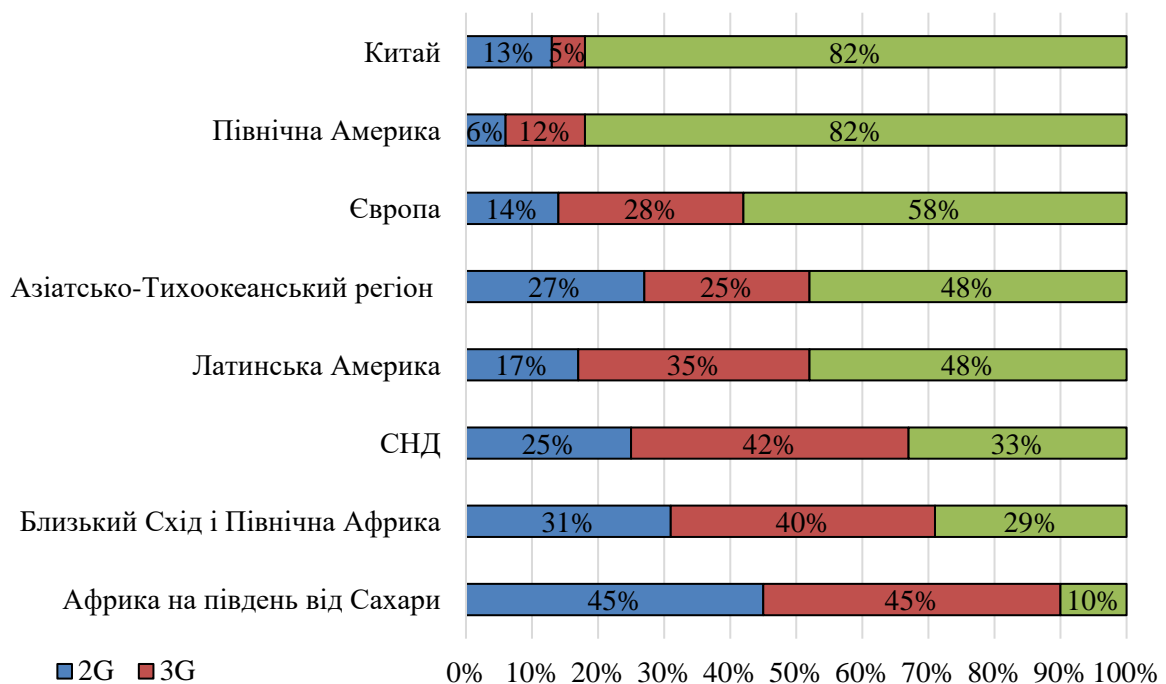
Згідно з останніми доступними даними, Єгипет посів перше місце в Африці за індексом цифрової конкурентоспроможності в 2021 році, отримавши 258 балів. За ним йдуть Гамбія та Танзанія, набравши 160 та 135 балів відповідно. З іншого боку, найменш конкурентоспроможними в цифровому відношенні країнами на континенті були Конго, Гвінея та Кенія, які опинилися в кінці рейтингу [3].

Цифровізація є однією з найбільших проблем, з якими стикається Африканський континент. За даними глобальної платформи даних і бізнес-аналітики «statista», лише 25% населення Африки має доступ до Інтернету. На шостому саміті Європейського союзу та Африканського союзу в Брюсселі експерти заявили, що цифрова трансформація є пріоритетом для кількох країн, включаючи Демократичну Республіку Конго, де відсутність цифрової інфраструктури є лише однією з багатьох проблем [4].

Щоб забезпечити регулювання та фінансування цифрової трансформації, Демократична Республіка Конго стала однією з 136 країн та юрисдикцій, які приєдналися до міжнародної податкової реформи, укладеної в ОЕСР. Це дозволить переконатися в тому, що технологічні гіганти та інші транснаціональні корпорації платять свою справедливу частку [4].

Невід’ємною частиною цифрової конкурентоспроможності є навички використання гаджетів та мобільних технологій і інтернет зв’язку. Структура використання мобільних технологій в регіоні у 2019-2020 році свідчить, що використовуються технології різних поколінь, від 2G до 5G.

Із рис. 1, ми можемо стверджувати, що в Африці на південь від Сахари у 2021 році мобільні мережі 3G та 2G були поширені на одному рівні, а на 4G припадало лише 10% з’єднань. А ось на Близькому Сході і Північній Африці у 2021 році 3G була домінуючою мобільною технологією, на яку припадало 40% від загального числа підключень. На 4G припадало 29% з’єднань, тоді як на 2G-31% [5].

Рис. 1. Мобільні технології за регіонами 2021 рік

Джерело: [5]

Щодо перспектив покращення конкурентоспроможності Африканського регіону, важливим є направлення інформаційних ІКТ-технологій на вирішення стратегічно важливих рішень для розвитку

даних країн, наприклад, зниження показника бідності, бо кожен третій африканець (422 млн. осіб) живе за межею бідності. Відповідно до даних ООН, це число зростає внаслідок зростання населення континенту. Цифрові платежі, такі як M-BIRR в Ефіопії, дозволяють ефективно розповсюджувати програми громадської безпеки на підтримку найбільш незахищених верств населення [5].

За оцінками ООН, на континенті голодують 180 млн. осіб. Цифрові технології можуть покращити виробничі потужності та розподіл. Кенійський стартап Twiga забезпечує повний та ефективний ланцюг постачання сільськогосподарської продукції [5].

Цифрові технології виявилися корисними для зупинки поширення вірусних захворювань. Наприклад, застосунок mHERO, розроблений у 2014 році для боротьби з лихоманкою Ебола в Уганді, Гвінеї, Ліберії, Малі та Сьєрра-Леоне, дозволив багатьом країнам, які прийняли його, продовжувати боротьбу з іншими пандеміями. Додаток «mHERO» є двосторонньою системою зв'язку на основі мобільного телефону, яка з'єднує міністерства охорони здоров'я та медичних працівників [5].

В Африці кожна 1/5 дітей у віці від 6 до 11 років та 1/3 дітей у віці від 12 до 14 років не навчаються. За даними Інституту статистики ЮНЕСКО, майже 60% молодих людей у віці приблизно від 15 до 17 не навчаються в школі [5]. Освіту потрібно розвивати різними способами, щоб навчати населення континенту. Саме тому, важливо застосовувати освітні інтернет-платформи, які забезпечать безкоштовний і широкий доступ до навчальних програм студентам, що проживають у сільській місцевості та в умовах карантину, за допомогою мобільних телефонів.

Згідно зі статистикою ООН, країни Африки на південь від Сахари можуть похвалитися найвищим у світі рівнем жінок-підприємців, що становить 27%, але більшість підприємств під керівництвом жінок залишаються малими підприємствами з малим потенціалом для зростання [5]. Але лише 15% жінок в Африці можуть дозволити собі користуватися Інтернетом, тому, доступ жінок до товарів і послуг, інформації та ефективної маркетингової, платіжної та розподільчої платформи сильно обмежений. Цифровий доступ є сильним інструментом розширення прав і можливостей для дівчат і жінок, тому що він надає можливості для освіти, доступу до роботи, фінансування бізнесу і спостереження, а отже, більше допомоги від урядів і міжнародних організацій [5].

Отже, цифрові технології в країнах Африки відкривають нові можливості для росту та співпраці з іншими регіонами світу і сприяє

зростанню світової економіки. Проте, ця трансформація вимагає регулювання та контролю, щоб забезпечити доступність та справедливість. Цифрові платежі та інші інноваційні підходи можуть допомогти підтримати найбільш незахищені верстви населення, знизити показник бідності та покращити якість життя. Освіта та навчання грають ключову роль у розвитку Африки, і освітні інтернет-платформи можуть забезпечити широкий та безкоштовний доступ до навчальних ресурсів для студентів незалежно від їх місця проживання та обставин. Загалом, цифрові технології можуть бути ключовим інструментом для розвитку Африканського регіону та покращення якості життя його населення.

Література:

1. Digital competitiveness in Africa 2021, by country. Available at: <https://www.statista.com/statistics/1230169/leading-countries-in-the-digital-competitiveness-index-in-africa/>
2. Economic development in Africa report 2023. Available at: <https://unctad.org/publication/economic-development-africa-report-2023>
3. International tax reform should help Africa's digital transformation, EU-African Union summit told. Available at: <https://www.africanews.com/2022/02/17/international-tax-reform-should-help-africa-s-digital-transformation-eu-african-union-summit/>
4. Now is the Time for Africa's Digital Transformation. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/01/11/interview-now-is-the-time-for-africa-s-digital-transformation>;
5. Benoit D. The rise of Africa's digital economy. European Investment Bank, Luxembourg. 35 p.